Gömöri György köszöntése

Születésnapi köszöntő egy forradalmár költőnek

Gömöri György 80. születésnapjára

Kedves Gyuri, néhány hónapja megkértél, hogy szólaljak fel azon a rendezvényen, amelyet 80. születésnapod alkalmából rendeznek a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Nem tehettem eleget a kérésnek, mert kislányom most született, és a családapai kötelezettségek miatt munkahelyem száma is megduplázódott. Gyermekem anyukáját sem szeretném egyedül hagyni a kicsivel. Emellett, bevallom, drága a pesti út, és miközben a vonat vinne Feléd, végig azon gondolkodnék, mi van velük – itt. Állapotom tehát nem a legmegfelelőbb az utazásra, a köszöntésre annál inkább.

De nem magamról kell most beszélnem, hanem Rólad. Arról, hogy mit szoktam mondani Gömöri Györgyről az utánam következő generációknak. Azoknak a fiataloknak, akik még nálad is „újmódibb" nomádok, és akiknek gyakran havi tíz percük is alig van a kultúrára. Ők éppen most indulnak útnak Anglia felé, pedig forradalomnak nálunk nyoma sincs, nem úgy, mint a szomszédban. A mostani fiatalok az ellenállásnak egy teljesen más formáját választották, mint egykor Ti, 56-os forradalmárok. Egyszerű gazdasági menekültekké válnak, akik nem hajlandók többé összébb szorítani a nadrágszíjat. Azt a kopott bőrövet, amit már nagyszüleik is azzal az ígérettel hordtak, hogy csak egy kicsit kell várni, csak néhány nemzedéknek kell meghalnia, s minden jobb lesz. Nem lett semmi jobb, csak most szabadabban lehet éhezni, elveszni, meghalni. Ezeknek a fiataloknak mutathatsz példát a verseiddel és az életeddel. Azt szoktam mondani, hogy nézzétek,

itt van egy költő, egy forradalmár, aki időben felismerte, mennie kell, s végül az idő visszaigazolta a döntését. Szóval, Gyuri, én a bátorságot tanítom a verseiddel a mostani fiataloknak – maradóknak és útrakelőknek. Azt, hogy magyar kultúrembernek lehet maradni akkor is, ha kezdetben menekültnek érzi magát az ember más országban. A befektetett bátorság nem vész el, csak átalakul életerővé, és néha azok a bátrak, akik úgy döntenek, nem vállalják a mártíromságot. A Te életed bizonyítja azt, hogy hősnek addig kell lenni, amíg értelme van. Néha a tetteké a terep, máskor a szavaké.

A mai fiatalok naponta kiposztolják a Facebookra, hogy mivel elégedetlenek. Mindennapos lett a hőzöngés, s közben nyomatják a slam poetryt, a szavak forradalmát. Annyira hisznek már a leírt és tömegcikké tett szónak, hogy közben felcserélik mindezt a cselekvéssel. Elfelejtették, a szavak csak akkor hitelesek, ha ott áll mögöttük vagy mellettük a tett, ami súlyt ad a megszólalásnak. Ezt tanulhatják még Tőled, a leírt, kimondott szavak és a tettek összhangját. Legyen szó 56-ról, Mariról vagy éppen egy versfordításról.

Az ő tettük most az emigráció, ahogy a Tiéd is volt egykor. De az ő életükből kimaradt a forradalom. Vezetőjük sincs, mert nép és értelmiség között, az emberek és az irodalom között megszakadt a kapcsolat. Amikor Ti 56-ban egyszerre írtatok és cselekedtetek, együtt mozdultatok az emberekkel. Ma, ha nem megy el a költő énjét bulváriszapba csomagolva megalázó tévéműsorokba, már meg sem hallják a szavát. A Te szavadat annak idején meghallották, s máig ér az ereje.

Menekültből a magyar kultúra nagykövete lettél, elvitted a másik Gyuri, Petri György szavait az angol olvasóknak, s megmutattad azt is, milyen a fordítói alázat. Ugyanezt az alázatot érzem irodalomtörténeti munkáidon is, és azt a mértékletességet, amelynek segítségével mindig tudod, mennyi az elég. Ez tárcáidon, lapszéli jegyzeteiden is meglátszik, és megvan benned az, ami a mai fiatalokból hiányzik: tisztában vagy a publikáció fogalmával. Azzal, hogy a költő nemcsak az énjét mutatja meg, akár új ruhájukat a könnyűvérű kisasszonyok, hanem egy közösséghez intézi a szavait. Legyen ez a közösség egy pár ezer fős olvasóközönség, amelyet a kortárs költőknek manapság si-

került leszűkíteniük néhány százra. Te képes vagy megszólítani a közolvasót, az irodalmárt, a tudóst, a másik költőt, az angol olvasót, a lengyel irodalom szakértőjét, s képes vagy megszólítani a fiatalt, ahogy néhány évvel ezelőtt engem is megszólítottál, s a bizalmadba fogadtál.

Nem a Petőfi Irodalmi Múzeum falai között, hanem innen távolról, a szegedi Tündér utcából, az éppen csörgőjével játszadozó kislányom mellől kívánok Neked nagyon boldog 80. születésnapot, s még hosszú, egészséges életet! Dana, a boldog anyuka is megkért, hogy adjam át jókívánságait, mert emlékszik még arra a szegedi beszélgetésre, ahol nagyon jól érezte magát Veled és Marival. Bocsáss meg, hogy keveset beszéltem a költészetedről ebben a személyes köszöntőben, de nálam okosabb emberek már megírták vagy éppen most írják életműved ismeretében, hová illeszthetők be kiváló műveid a kánon mesterséges fénnyel megvilágított polcaira. Biztos vagyok benne, hogy megtalálják a helyét, akkor is, ha mostanában nagy a forgalom – kánonból ki, kánonba be. Én természetes fénynél és természetes fénnyel hordozom magamban az írásaidat, s ha néha túl nagy a sötétség, előveszek egyet-egyet belőlük. Írj még sokat, Gyuri!

Barátsággal üdvözöllek,
BOLDOG ZOLI